

בס"ד

לעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע

ערש"ק

תצוה

ה'תשפ"א

**בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות
לטל': 052-7675895
גור-אריה צור
מודיעין עילית
ניתן להצטרף לתפוצת מייל
דוא"ל: leshem895@gmail.com**

לעומקו של מקרא תצוה

היקר והתפארת בבגדי הכהונה, לו ולבניו.

ובזה שלם משה לאהרון גמול טוב על מידותיו הטובות כאשר קיים [שמות ד, ד'] וְרָאָה וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ. אף משה אמר מתי יבוא לידי ואקיימנו גם אני, לראות בגדולתו של אחי מתוך שמחת הלב. והסתייע בידו לקיים שמחת הלב בגדולתו של אהרון אחיו, בפרשת תצוה, כאשר שמו של משה עצמו אינו מוזכר בה כלל ועיקר.

ועל דרך הצח, העלמת שמו של משה רבנו מפרשת תצוה, תרמוז על יום פטירתו ז' אדר אשר הל בדרך כלל בשבוע זה של פר' תצוה. שכן וְאֵתָהּ בגימטריה קטנה ז' אדר. כיצד: וְאֵתָהּ הוא שבע בגימטרי' קטנה, וכן אדר הוא שבע בגימטרי' קטנה, הרי לך וְאֵתָהּ כנגד ז' אדר.

ועוד י"ל על דרך הרמז והצח, שגם באמרו ואתה רמוז שמו של משה. שהרי אתה אותיות משה.

כיצד: האות ה' כפי שהיא. ת' מהמילה אתה הרי היא 400 ובגימטריה קטנה 40 הרי מ'. האות א' מהמילה אתה

וְאֵתָהּ תְּצַוֶּה | אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּקְהוּ אֵלֶיךָ שָׁמֹן זֵית זָךְ פְּתִית
לְמָאֹר לְהַעֲלֹת גַּר תְּמִיד: (כז, כ')

וְאֵתָהּ תְּצַוֶּה. מובא בבעל הטורים לא הזכיר משה בזה הסדר, והטעם משום שאמר מִתְּנִי נָא מִסְפָּרֶה אֲשֶׁר פְּתַבְתָּ וקללת חכם אפ"ל על תנאי היא באה, ונתקיים בזה. עכ"ל.

ודרשי רשומות אמרו מִסְפָּרֶה היינו גימטריא מספר-כ", היא הפרשה העשרים מבראשית, היא תצוה.

וידויק מהטעם גרשיים שמעל המילה וְאֵתָהּ. שכביכול נִגְרַשְׁתָּ מפרשה זו על פי מה שאתה בעצמך כביכול צוית, כצדיק שגוזר והקב"ה מקיים. כשגגה היוצאת מפי השליט. וכביכול כתיב וְאֵתָהּ תְּצַוֶּה מִתְּנִי נָא מִסְפָּר - ה'.

ויש לעיין מדוע יכתיב משה על עצמו כביכול למחות את שמו על כל פנים מפרשת תצוה.

ולעומקו של מקרא יש לומר שבזה עמד בנסיון הענוותנות, לא להזכר דווקא בפרשה שאהרון אחיו זוכה לכל

לעומקו של מקרא תצוה

בהכרח מחובר עם המילה שלאחריו, שהיא תמיד, ולכן נקרא גר, תמיד.

לומר לך לא תמיד ממש, אלא כל לילה ולילה גם נקרא תמיד. וגם רמז שיאיר בלילות ימצא בפסוק זה: וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זָבַח כְּתִית לַפָּאֹר לְהַעֲלֹת גַּר תְּמִיד. לְךָ מֵ"אֵלֶיךָ" וְלָהּ מְלַהֲעֵלוֹת. כֹּזֶה: אֵלֶיךָ לְהַעֲלֹת. עד כאן שיטתו של רש"י.

ולשיטת הרמב"ן, שנר מערבי דולק תדיר, נרמזת המלה תמיד במלים נר מערבי. שהמלים נר מערבי עולים בחשבון הגימטריא: תמיד.

כיצד: נר מערבי בגימטרי' קטנה היינו 5.

תמיד בגימטרי' קטנה 5 עם הכולל. לומר לך, דאפילו ביום נמי מדליק נר מערבי לפי שהוא תמיד לעולם.

ועוד יש לומר, כי הנרות גם הם כקרבנות הן נחת רוח לבורא עולם. וירמזון לכך המלים גר תמיד בדרך של גזירה שוה לקרבן התמיד, תמיד-תמיד. וכדלקמן (כט, מא-מב) לְרִיחַ נִיחַח אֲשֶׁה לָהּ עֹלֹת תְּמִיד. וכשם שנאמר בעֹלֹת הַתְּמִיד לְרִיחַ נִיחַח,

תרמוז לאות ש'. כיצד: יש באות א' ג' ידות. שני יוד"ן קטנים וקו אלכסוני באמצע. כאשר תפרקם ותרכיבם מחדש ובבסיסן יגעו זו בזו, והרי ש'. אם כן נמצא משה רמוז במילה אתה. לכן אמר וְאִתָּה תִּצְוֶה.

ובאשר לא יתן רב חסד ואמת להיות נביאו נאמן ביתו מחוי מספרו, על כן בפר' תצוה אף על גב שהעלים שמו, רמזו כבר בתחילתו.

לְהַעֲלֹת גַּר תְּמִיד. פירש רש"י, כל לילה ולילה קרוי תמיד. כלומר בדעת רש"י שהעלאת הנר אינו תדיר, אלא רק בלילות.

והרמב"ן השיג עליו באמרו ומדרש רבותינו אינו כך, אלא שיהא נר מערבי דולק תדיר, דאפילו ביום נמי מדליק נר מערבי לפי שהוא תמיד לעולם.

ונרמזת שיטת רש"י בטעמים, שכן לְהַעֲלֹת גַּר מוטעם במירכא טיפחא, וטיפחא היא כעין הפסקה קלה, ואינו

לעומקו של מקרא תצוה

האלקים והיא בספירת ה**כתר העליון**,
בדרגת הרחמים העליונים.

ובתוֹךְ, מוצב הסולם המקשר את
כל הספירות, ומעלה את כל הכוחות
כולם לעילא, היא דרגת **את"ה**, שהוא
כינוי לשם הוי"ה, והיא כנגד י"ג
ברכות אמצעיות שבשמונה עשרה,
והיא בסוד **אִתָּה הַחֲלוֹת לְהִרְאוֹת אֶת**
עֲבָדְךָ וְגו' [ואתחנן, ג, כד']. והיא
בספירת ה**תפארת**, שבה כלולים כל
הכוחות וכל הספירות כולם.

ואשר על כן בכינוי קדוש זה
מתחילות הברכות האמצעיות, **אתה**
חונן וכו'. ובימים טובים **אתה**
בחרתנו, ובערבית של שבת **אתה**
קדשת.

ובזה ינתן טעם מדוע תפילת עמידה
של שבת-קדש **בשחרית**, שונה
מהשאר, שהיא היחידה שאינה פותחת
במילה **אתה**, אלא **ישמח משה** במתנת
חלקו וכו'.

באשר המילה משה תוֹרָה על המילה
אתה. כדכתיב בפרשתנו **ואתה תצוה**.
ואתה היינו משה. ומשה היינו **אתה**.
כדכתיב **פֶּה אֶל פֶּה** אדבר בו.

ופירש רש"י **נחת רוח לפני, שאמרתי**
ונעשה רצוני, כן העלאת הנרות,
פְּאָמְרוּ, הֵן נַחַת רוּחַ לִפְנֵי, שאמרתי
ונעשה רצוני.

ועל דרך הצח, הרי הם ר"ת **נר**:

נחת רוח, נעשה רצוני.
וכְּאֶמְרוּ, הנר העולה תמיד, הוא נחת
רוח לפני, כעולת התמיד.

ועל דרך הסוד, תְּדַרְשׁ פּרשת
הנרות על **מעלת התפילה**, ועל ג'
הדרגות **אני אתה הוא** של הופעת ה'
דרך הספירות הק', וכ**מובא** בשערי
אורה לר' יוסף ג'יקיטאלי.

וכן מובא שם (בשער חמישי)
שדרגת **אנ"י**, היא דרגה של שם
אדנות, והיא כנגד ג' **ברכות ראשונות**
בתפילת שמונה עשרה. והיא בסוד **אני**
ה' אלקיכם. והיא בספירת ה**מלכות**
בדרגת השגחת ה' בעולם. ורמוזה
בפסוק הפותח את התפילה: [תהלים
נא, יז'] **אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וְגו'**. קרי
ביה: **אני בתוספת ד**.

לעומתה דרגת ה**ו"א**, היא דרגה
עליונה של שם אהיה אשר אהיה,
והיא כנגד ג' **ברכות אחרונות** בתפילת
שמונה עשרה, והיא בסוד ה' **הוא**

לעומקו של מקרא תצוה

וכדפירש המהר"ל בגבורות השם משה-השם הן אותן אותיות.

וזוה אשר נאמר כאן ואתה תצוה. שנתן לו הקב"ה למשה כביכול את לבושו ואת כינויו להקרא את"ה. ואמר באות ו' וְאַתָּה תְּצַוֶּנָּה, שהאות ו' היא מוֹרָה על התפארת שסימנה ו' משם השם. והיא כסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. וכוללת כל הכוחות כולם. והיא מעלה את התפילה כשלהבת העולה מאליה, מאַדְנֵי הַהוֹי"ה אל רום מעלת החולם הנְכֻסֵף, שם אהיה לְעַת נְאֻסָּף. [שם מקום איסוף הנשמות לעת פקודה].

וכאומר:

מַאֲדְנֵי הַהוֹי"ה לְךָ אֶהְיֶה.

והוא כציור הספירות:

רמזי הפרשה לדרך
לימוד התורה

ועוד יש לומר לעומקו של מקרא, שתרמוז הפרשה לדרך לימוד התורה, וכפי שאמרו כל מה שעתידי

לעומקו של מקרא תצוה

וכפי שמובא בויקרא רבה אחרי מות פרשה כב: וְאֶפְלוּ מֵהַ שְׁתַּלְמִיד וְתִיק עֲתִיד לומר [י"ג לְחֻדֶּשׁ] לִפְנֵי רַבּוֹ, פֶּלֶן נֶאֱמָרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינֵי, שְׁנֵאֱמַר (קהלת א, י): יֵשׁ דְּבָר שְׂיֵאמַר רָאָה זֶה חֻדֶּשׁ הוּא, חֲבָרוּ מְשִׁיב עָלָיו (קהלת א, י): פְּכָר הִנֵּה לְעוֹלָמִים.

ולכן אמר:

וְיִקְחוּ אֲלֵיָהּ, כנאמר כי לקח טוב נתתי לכם. אֲלֵיָהּ, כהמשך הפסוק תורתו אל תעזובו, שתמיד יהיו קשורים ואחוזים בנותן התורה ובמשה עבדו. מה יקחו אֲלֵיָהּ בתורתם - שְׁמֹן זֵית זָהָב, שתהיה תורתם זכה וטהורה ועולה על כל החכמות כשמן הזה הצף על פני כל המשקים, ככתוב וְאֵת עֲלִית עַל-כָּלֵנָה.

פְּתִית, כפי שאמרו על הפסוק הסכת ושמע ישראל, (ברכות סג:) כְּתָמוּ עֲצַמְכֶם עַל דְּבַרֵי תוֹרָה, ואז תהיה תורתכם לְמֵאֹר, לְהַעֲלֹת גֵּר אֵשׁ התורה שתהיה השלהבת עולה מאליה.

תְּמִיד. שרק בהתמדה תהא השלהבת עולה מאליה.

תלמיד ותיק לחדש לפני רבו נאמר הלכה למשה מסיני. ככתוב בפרשת אמור כד, ב': זָכוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֲלֵיָהּ שְׁמֹן זֵית זָהָב פְּתִית לְמֵאֹר לְהַעֲלֹת גֵּר תְּמִיד.

ופירש רש"י בפרשת אמור: זָכוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואתה תצוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש צורך המנורה, וכן משמע ואתה סופך לצוות את בני ישראל על כך.

לפשוטו של מקרא כוונת רש"י לומר, מה שנאמר בפרשת וְאֵתָהּ תְּצַנֶּה עֲדִיין אינו הציווי. אלא אתה סופך לצוות בפרשת אמור את בני ישראל על המנורה. שם יהא הציווי.

ולעומקו של מקרא יכוון בזה לדרך לימוד התורה, כאומר למשה, וְאֵתָהּ תְּצַנֶּה, שסופך לצוות את התלמיד הותיק היושב ודורש לפני רבו, שיחדש לפני רבו מה שנאמר לך הלכה מסיני, והרי שבסופך לשמוע את החידושים שנאמרים בכל דור כפי שנאמרו לך בסיני.

לעומקו של מקרא תצוה

לְדַרְתָּם שזו התורה לא תהא מוחלפת. וכתוב לדרתם ללא ווי"ם, וְתִקְרָא דָר-תָּם, לומר שהתמדת הלימוד קבלנו מִתָּם הַדָּר באהל, והוא יעקב אבינו איש ת"ם.

מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מֵאֵת ר"ת מה אהבתי תורתך. שעל ידי לימוד מאהבה, ממשיכים אמ"ת ליעקב וחס"ד לאברהם, לקיים בזה תורת אֵמֶת הַיְהוָה בְּפִיהוּ (מלאכי א, ו') וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה (משלי לא, כו').

וְכֵן אָמְרוּ (ברכות ה:): כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים מוחלין לו על כל עוונותיו, ומובא בזה"ק וישלח קס"א אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בָּהֶם, וְנָתַן לָהֶם תוֹרַת אֵמֶת, וכו'. פִּי כָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁף עָלָיו חַיִּים עֲלִיוֹנִים, וּמְבִיא אוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

והיא הנתינת שמן זית זך למאור למנורה העליונה.

בְּאֵהָל מוֹעֵד^ו הוא בית המדרש כמובא בש"ע (יו"ד סי' רמו סע' כב) ברית כרותה, שכל הלומד בבית המדרש לא במהרה הוא שוכח.

מוֹעֵד^ו שתהיה תמיד מזומן ללימוד וקובע עתים לתורה.

מִחוּץ לְפִרְכָּת שגם בלכתך בדרך והוא מחוץ לפרכת כמחוץ לכתלי בית המדרש תקיים לימודך.

אֲשֶׁר עַל-הַעֲלֹת כי על כך העידות לפני בורא עולם נעשה ונשמע.

יַעֲרֹף אֹתוֹ את הלימוד אֶהְרֶן וּבְנָיו ככתוב ושנתם לבניך מַעֲרַב עַד-בֹּקֶר ככתוב בשכבך ובקומך. לְפָנַי ה' וכפי שאמרו בברכות גם יחיד שלומד שכינה כנגדו.

חֲקַת שכל לימודך יהיה מתוך ידיעה שחוקה חקקתי גזירה גזרתי, חקת עוֹלָם כי לימודך זה הוא המעמיד את העולם כפי שדרשו יום הששי הוא יום קבלת תורה שבזכותו ברא הקב"ה שמים וארץ.

לעומקו של מקרא תצוה

ובשימת לב יש לומר, כי חשיבותם הוא לפי תכלית שימושן, ושמותם:

התכלת,

מלשון תכלית הבריאה.

דתניא [סוטה יז.] הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: מֵהַ נִשְׁתַּנְּה תְּכֵלֶת מִכָּל מִיָּנִי צְבָעוֹנִין. מִפְּנֵי שֶׁהַתְּכֵלֶת דּוֹמָה לַיָּם וְיָם דּוֹמָה לְרִקִיעַ וְרִקִיעַ דּוֹמָה לְכֶסֶף הַכְּבוֹד, וְשֵׁנִי מֵרַקִיעַ: (שמות כד) וַיֵּרָאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּמַּת רַגְלָיו כִּמְעָשָׂה לְבַת הַסַּפִּיר וּכְעָצֵם הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר. וּכְתִיב: (יחזקאל א) כִּמְרָאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוֹת כֶּסֶף.

ופירש רש"י שם: וּבֵא לְלַמְדֵנוּ שְׁכֵל הַמַּקִּיִּים מִצּוֹת צִיצִית כֹּאֲלוּ מִקְבֵל פְּנֵי שְׂכִינָה. ואשר על כן יובן מקום התכלת בראשונה ממיני הצמר.

הָאֲרָגְמָן,

הוא הַשְּׁנִי בְּמִינֵי הַצֶּמֶר, והוא אדום חזק יותר מן התולעת שְׁנִי, [הרמב"ן במדבר ד, ז] וְכֹל מִינֵי גוֹוִנִים נִרְאִים בּוֹ, [הזוה"ק ויצא קסה], ולעומקו של מקרא נראה לומר שלכן נקרא ארגמן. כמין נוטריקון בסדר הפוך: מִינֵי גוֹוִנִים נִרְאִים.

דרשת

וְהֵם יִקְחוּ אֶת-הַזָּהָב וְאֶת-

הַתְּכֵלֶת וְאֶת-הָאֲרָגְמָן וְאֶת-

תוֹלַעַת הַשְּׁנִי וְאֶת-הַשֵּׁשׁ

(כח,ה')

יש ליתן את הדעת בסדר הדברים שקבלו חכמי לב מן המתנדבים. שהרי בהתנדב העם אין הם מתנדבים דווקא בסדר הזה. ומה ראתה התורה להדגיש סדר זה בכל עניני פרשת המשכן. וְאֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאֲרָגְמָן וְאֶת תוֹלַעַת הַשְּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ.

ועל דרך הפשט יש לומר, נתן הפסוק עדיפות וקדימה לתשוב להיות קודם. הזהב יקר מכל, לכן יהיה בראש. אחריו התכלת, הארגמן ותולעת השני שהם צמר מן הבהמה, ולבסוף השש הוא הפשתן, שהוא מן הצומח.

אך עדין יש ליתן את הדעת מדוע תכלת וארגמן ותולעת שני הם בסדר הזה, הרי לכאורה כולן שוין לטובה שהם כולם צמר. אלא שצבוע בצבעים שונים.

לעומקו של מקרא תצוה

כחסד וגבורה שכלולים במידת **התפארת**. ומידת **התפארת** היא מידתו של יעקב הכלול מחסד של אברהם וגבורה של יצחק. וביעקב נאמר **(ישעיה מא, יד): אֵל תִּירָאֵי תוֹלַעַת יַעֲקֹב**. ומדוע נקרא שמו של יעקב כתולעת, שהיה משים עצמו בענווה כתולעת.

ואשר על כן, על כל הנ"ל יאמר על פי הרמז והסוד, כי אלו ג' מינים, תכלת וארגמן ותולעת שני הם כנגד אברהם יצחק ויעקב.

תכלת כנגד אברהם שהוא תכלית בריאת העולם ככתוב [בראשית ב,ד] **אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, וכבעל הטורים שם בְּהַבְרָאָם** אותיות **באברהם** שבזכות אברהם נבראו שמים וארץ. ותכלית העולם הוא עולם **חסד** יבנה. והוא כנגד אברהם שהוא עמוד החסד.

ארגמן כנגד יצחק שהוא גבורה **כצבע האדום שבא מן הגבורה**, ואשר על כן נאמר על יצחק שאהב את עשו, כי עשו הוא **אדום**.

תולעת שני, הוא **השלישי** במיני הצמר, וצבעו אדום, והוא פחות חזק מארגמן, [הרמב"ן לעיל], ור' אברהם אבן עזרא מביא בשם רבים שהוא מין מְשִׁי הנעשה ע"י תולעת.

ומובא בזה"ק [תרומה קל"ח עמ"ב], תולעת שני תרין גוונים פחדא, דימינא ושמאלא, חיוור וסומק.

ולעומקו של מקרא, יובן מכאן שמו של הצבע **תולעת שני**:

שני מלשון **שני**. שני גוונים כאמור, אדום ולבן, הכלולים זה בזה, והם יוצרים אדום חלש, וכדברי הרמב"ן לעיל.

ועוד נראה לומר שנקרא תולעת שני, מלשון תולה-עת, עת **שני** הגוונים תולים בבגד באותה הַעֵת יחדיו, כנ"ל, ולא **שני** מיני גוונים שונים באותו בגד, אדום מכאן ולבן מכאן. אלא **שניהם כאחד**, כמאמר הזה"ק כלולים זה בזה.

ועל פי הסוד כוונתו **לחסד וגבורה** שהם **לבן ואדום** וכלולים זה בזה

לעומקו של מקרא תצוה

ובדרך הרמז, שמו יעיד עליו שנקרא **שש** כנגד ששה ימים של עשייה.

ועוד על דרך הצח, יעיד עליו שמו שהוא לבן, **שש** וְשִׁשְׁתֵּי מַצְבָּעוֹ. ומשום שתיקתו יורה על ענוותנותו, ולכן יהיה הוא נבחר ל**לבושו של הכהן הגדול ביום הכפורים** בהכנסו לפני ולפנים.

ועוד על דרך הצח, מדוע נקרא **פשתן**, חלקהו לשתי תיבות פש-תן. בארמית: פִּשְׁו לִיָּה נְתִינָה. **שֶׁרְפָה בו הנתינה**. שכל ג' העולמות אצילות בריאה יצירה, שופעות נתינה לעולם העשייה, ועולם העשייה מתברך מכל העולמות.

ואשר על כן צוה הבורא ית' לכלול במשכן ד' מינים אלו כדי להוריד שפע של ברכה לעולם העשייה.

ועוד על דרך הצח, אחרון אחרון חביב, שָׁמוּ הכתוב **בסוף הפסוק** באמרו וְאֵת הַשֵּׁשׁ, להורות על חשיבותו שְׁפוּלָלָם יחד לכל העולמות.

ועל כולם הוא הזהב, שהוא כנגד אצילות דאצילות, כתר עליון, המרמז

ותולעת שני הוא המיזוג בין החסד והגבורה, בין הלבן והאדום שהוא התפארת והוא כנגד יעקב.

והם הג' עולמות אצילות בריאה יצירה. תכלת כנגד אצילות, ארגמן כנגד הבריאה, ותולעת שני כנגד היצירה.

וכדי להשלים ד' עולמות אבי"ע, נאמר כאן וְאֵת הַשֵּׁשׁ. שהשש הוא הפשתן, הוא כנגד עולם העשייה, שהמעשה הוא תשתית העולם, הנושק למלכות, הספירה השביעית, היא השגחת ה' בעולמו.

וְאֵת הַשֵּׁשׁ. הוא הפשתן בצבע לבן. ועשוי מן הצומח ויש בו יותר עשייה ע"י אדם מאשר הצמר שהוא יותר בידי שמים, שהצמר בא מעולם היצירה, מן הבהמה, והוא כמות שהוא, רק צריך ליבון וניפוץ וכו', והפשתן לעומתו, בא מן הצומח וצריך להיות עשוי בידי אדם. ולכן הוא כנגד עולם העשייה.

ועל פי הסוד, המידה הששית בספירות היא היסוד, והיא כנגד השש. וכבמשלי י, ה': וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם. כי הצדיק הוא בעל המעשה הנכון, ועליו מושתת העולם.

לעומקו של מקרא תצוה

פרק י' פס' ה'). **ואשר על כן** פרט לך כאן הכתוב **והלפשתם פתנת**, ואמר **תקריב**, שעלו לפני השם כעולה וכקרבן. ומוטעם **באתנתא** לרמוז שבזה מצאו **מנוחתם**.

ועשית לאהרן ולבניו פכה ככל אשר-צויתי אתכה (כט, לה).

יש ליתן טעם בשינוי הלשון מהרגיל. והרי היה לו לומר בפשטות **ועשית לאהרן ולבניו ככל אשר צויתיך**. מאי **פכה** ומאי **אתכה**.

ויש לומר כי ירמזון אליו מליא לגאוותו של **המן** דסליק לרקיעיא, ומתמן נחתה לתתא, עד אשר נשבתה.

שאמר המן בלבו, למי **יחפוץ המלך** לעשות יקר יותר ממני, והעיד על עצמו **פכה** יעשה לאיש אשר **המלך** חפץ ביקרו. והתכוון באמרו **המלך**, **לאחשורוש**. אך חז"ל התכוונו בדרשותיהם **למלך מלכי המלכים**, הקב"ה.

וכביכול, כך אומרת רוח הקדש, **אתה המן** אומר לאחשורוש **פכה** יעשה

ל"זה ה' קיווינו לו", "זה הוא בוראנו", גבוה מעל גבוה.

ועל דרך הסוד, והם יקחו את-הנהב ואת-התבילת ואת-הארגמן ואת-תולעת השני ואת-השש, המילה והם תרמוז על **השם קדוש והם מע"ב שמות**, [לפי השיטה השלישית במובא בגליון לפ' בשלח]. הוא המלאך הממונה לסייע להם להביא נדבתם בזריזות הראויה, על פי סדר השתלשלות הבריאה. ואשר על כן יוטעם **והם בטעם פשטא**, ליתן להם תוקף להתפשט השפעתם בעולמות.

ואת-בניו תקריב והלפשתם פתנת (כט, ח').

תקריב כתרגומו לפשוטו של מקרא **תקרב**.

ולעומקו של מקרא, הוציאו הכתוב בלשון **הקרבה** כמקריב קרבנותיו. וכאן רמז **הכתוב** מיתתם של נדב ואביהוא בני אהרון שנאמר במיתתם **וישאם בכנתנתם** (ויקרא, שמיני,

לעומקו של מקרא תצוה

וכן לדברי הרמב"ן [האזינו, שם]:
 וְיִקְרָאָהָ שִׁירָה כִּי יִשְׂרָאֵל יֵאמְרוּהָ
 תְּמִיד בְּשִׁיר וּבִזְמֶרָה, וְכֵן נִכְתְּבָה
 כְּשִׁירָה כִּי הַשִּׁירִים יִפְתְּבוּ בָהֶם הַפֶּסֶק
 בַּמְּקוֹמוֹת הַנְּעִימָה.

ולעומקו של מקרא יאמר, אשר על
 כן תתנגן לאזן השומע לשונה העריבה
 של התורה:

וְעֲשִׂיתָ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו פְּתָחָה,
 כְּכֹל אֲשֶׁר-צִוִּיתִי אֹתְךָ.

ולקיים בזה את הפסוק וְעָתָה פְתָבוּ
 לְכֶם אֶת-הַשִּׁירָה הַזֹּאת.

וְעֲשִׂיתָ מִזְבַּח מִקְטָר קִטְרֹת עֲצֵי
 שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ וְגו' וְצִפִּיתָ אֹתוֹ
 זָהָב טָהוֹר אֶת-גָּגָו וְגו' וְעֲשִׂיתָ לוֹ
 זָרָזָהב סָבִיב. (ל, א-ב-ג.)

יש ליתן טעם מדוע נדחה ענין מזבח
 הזהב לסוף מלאכת המשכן, לסוף
 תצוה. ואוה"ח הק' רמז בזה לכך
 ששלמה המלך גזנו למזבח הקטרת.

לְאִישׁ אֲשֶׁר הִמְלִיךְ חֶפְצָן בִּיקְרוֹ,
 וְהִקְב"ה אֹמֵר לְמֹשֶׁה וְעֲשִׂיתָ לְאַהֲרֹן
 וּלְבָנָיו פְּתָחָה כְּכֹל אֲשֶׁר-צִוִּיתִי אֹתְךָ,
 לִיתֵן לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו כֹּל הַיִּקָּר וְהַגְּדוּלָה
 וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַהוֹדָה, שֶׁל בְּגָדֵי הַכֹּהֵנֹת.
 וּבְאִשֶׁר אַחֲשׂוּרוֹשׁ לְקַחֵם וּלְבַשֵּׁם וּבְאֵת
 אֵתָה הַמֶּן וְחִמְדָּתָ לְקַחֵתָם, בְּאִמְרֵךְ
 פְּתָחָה לְהַלְבִּישֵׁם אֹתְךָ, לְכֵן אֵתָה
 הוּא שְׂתֵאמֵר עַל מַרְדְּכַי אֲשֶׁר הִמְלִיךְ
 חֶפְצָן בִּיקְרוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ פְּתָחָה, וְעַל הַעֵץ
 אֲשֶׁר הִכְנִיתָ לוֹ יִתְּלוּ אֹתְךָ.

ועל דרך הצח, מאי אַתְּכָה,
 נוטריקון אַתָּה תְּכָה. או יאמר אַתָּךְ
 תְּכָה. שכך כביכול אומרת השכינה
 הקדושה להמן: אַת כ"ה תְּבַרְכוּ (את
 בני ישראל) מִידַת הַרְחָמִים מִן הַדִּין
 תְּנַסָּה, וְאוֹתְךָ הַמֶּן, אֶפִּילוּ מִידַת
 הַרְחָמִים תְּכָה גַם תְּכָה.

ועל דרך הרמז וצחצוח הלשון,
 תכוון המילה אַתְּכָה לפסוק [דברים
 לא, יט'] וְעָתָה פְתָבוּ לְכֶם אֶת-הַשִּׁירָה
 הַזֹּאת וְגו'. וכדברי הרמב"ם
 [אהבה, הל' ס' תורה פ' שביעי] פְתָבוּ
 לְכֶם תּוֹרָה שְׁנִישׁ בָּהּ שִׁירָה זו.

לעומקו של מקרא תצוה

וְעֵדֶיךָ יִשׁ לִיתֵן טַעַם מְדוּעַ גְּבוּז, שֶׁהִיא
יְכוּל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּבֵית עוֹלָמִים.
בְּהִמָּה. (ל, ד')

בְּהִמָּה.

וּבְשִׁימַת לֵב, לְעוֹמְקוֹ שֶׁל מִקְרָא
נֹאמֵר כּוֹ לִשְׁוֹן בְּהִמָּה: אֵל תִּקְרִי
בְּהִמָּה אֵלָא בְּהִמָּה.

שֶׁמִּזְבַּח הַקְּטָרֶת מַעֲלָה אֶת הָאָדָם
מִדְּרַגַּת בְּהִמָּה לְדְרַגַּת אָדָם, מֵאַחַר
שֶׁמִּכְפָּר עֲלוֹ. וְלִכֵּן אָמַר לְשִׂאת לִשְׁוֹן
סְלִיחָה וּכְפָרָה. לְשִׂאת לִשְׁוֹן נְשִׂיאָה
לְמַעֲלָה. אֲתוּ אֶת הָאָדָם בְּהִמָּה.
וְכֹאמְרוּ: וְשִׂיאָהּ מִדְּרַגַּת בְּהִמָּה
לְדְרַגַּת אָדָם.

וְצִפְיֶיךָ אֲתוּ זָהָב טָהוֹר אֶת-גָּגוֹ וְגו'
פִּירֵשׁ רֵשׁ"י אֶת-גָּגוֹ, זֶה [מִזְבַּח
זֶהָב] הִיא לוֹ גַּג אֲבָל מִזְבַּח הָעוֹלָה לֹא
הִיא לוֹ גַּג.

וְלְעוֹמְקוֹ שֶׁל מִקְרָא, עַל דְּרַךְ הַדְּרֵשׁ
הַרְמֵז וְהַצָּח, יִדְרֵשׁ לְעִנְיֵין פּוֹרִים
וְלִמְחִיית עִמְלֵק:

שְׁעֵשׂוּ הַרְשַׁע רָצָה לְהִידְמוֹת לְמִזְבַּח
הַקְּטָרֶת, הַמְצוּפָה זֶהָב.

וְעֵדֶיךָ יִשׁ לִיתֵן טַעַם מְדוּעַ גְּבוּז, שֶׁהִיא
יְכוּל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּבֵית עוֹלָמִים.

וּשְׂמָא יִשׁ לֹמֵר לְפִי שֶׁלְמַד ק"ו
מִמִּזְבַּח הַזֶּהָב וְכִפִּי שֶׁאָמַר רִישׁ לְקִישׁ
(חֲגִיגָה כ.ז). אֵינן אֹר שֶׁל גִּיהֵנָם
שׁוֹלְטֵת בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל קֵל וְחֹמֵר
מִמִּזְבַּח הַזֶּהָב מֵהַ מִזְבַּח הַזֶּהָב שֶׁאֵינן
עֲלוֹי אֵלָא כְּעוֹבֵי דִינָר זֶהָב כִּמָּה שְׁנַיִם
אֵינן הָאֹר שׁוֹלְטֵת בּוֹ, פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל
שֶׁמִּלְאֵינן מִצּוֹת כְּרֵמוֹן וְכו' עַל אַחַת
כִּמָּה וְכִמָּה. [שֶׁאֵינן אֹר שֶׁל גִּיהֵנָם
שׁוֹלְטֵת בְּהֵם].

וְאִשֶּׁר עַל כֵּן יִשׁ לֹמֵר שֶׁנֶּסֶם זֶה שֶׁהִיא
בְּמִזְבַּח הַזֶּהָב שֶׁלֹּא שֶׁלְטָה הָאִשׁ
בְּצִפְיֵי הַזֶּהָב שְׁעַל גָּגוֹ, הִיא בְּכוּחוֹ
לְהַחְזִיק לְכָל הַדְּרוֹרוֹת, וּמְשׁוֹם קְדוּשְׁתּוֹ
גְּבוּזָהּ, שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בּוֹ זָרִים, כְּדִי
לְהַחְזִירוֹ לְמִקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי שִׁיבְנָה
בב"א, לְהִרְאוֹת לְכָל בְּאֵי עוֹלָם וְאִף
לְפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל עֲצִמָם אֶת מִקְוֵר
נִסְסֵם שְׁעַל יְדֵי גָגוֹ, שֶׁלֹּא שֶׁלְטָה בְּהֵם
אֹר הַגִּיהֵנָם.

לעומקו של מקרא תצוה

האותיות ותקבל: **העמלק גגך**. זה זָרוּ של עשו סביב: עמלק על ראש האנגי, כנגד זר זהב לגגו של מזבח הקטורת העולה לריח ניחות לה'.

ועל דרך הצח יאמר:
וירום מאגג מלכו, (במדבר כד, ז'), שאע"פ שהרימו המלך להמן האנגי, ונשאו מעל כל השרים, לא עמד לו זר זהוב סביב להצילו, והתהפך לו מ"מעקה לגגך" ל: "**העמלק גגך**", כנ"ל. וע"י כך נהפך פוריני לטובה להתקיים בנו ונהפוך הוא, ובמקום שלא תהיה אור של גיהנם שולטת בנו, לא רק ששלטה האש בעשו, אלא גם בצאצאיו הם המן ובניו וכל חבר מרעיו, וכן לעתיד לבא עת ימחה שמו של עמלק, וכשם שנתקיים בנו אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם, כן יתקיים בנו לעד.

ואשר על כן יובן בדרך רמז מדוע נדחה מעשה מזבח הזהב עד סוף פרשת תצוה:

לרמוז שאין הכסא שלם ואין שם ה' שלם, עד שימחה שמו של עמלק בסוף יומיא, וכן תרגם יונתן בן עוזיאל, וישׁיצי יתהון לתלתי דריא: **מדרא דעלמא דין, ומדרא דמשיקא, ומדרא דעלמא דאתי.**

ובעוד שהציפוי למזבח היה אחוז בעץ ודבק בו וכחלק ממנו, וכצפייה עמוקה לגילוי שכינה, הרי כל מהותו של עשו להבדיל - הוא ציפוי חיצוני של זהב, ולא לשם שמים אלא כטלפים הללו שהן נראות פְּשֻׁרוֹת כלפי חוץ אך במהותו הוא כחזיר היער.

ומדוע היה עשו דבק דוקא בציפוי גגו של המזבח, שהיו נשיו של עשו מקטירות לע"ז ומזה היו עיניו יצחק כהות, ורצה לחפות עליהן כביכול כצפוי המזבח, שלא יהיה אור של גיהנם שולט לא בו ולא בהן.

ולא עלה בידו, כי בְּמִקְרוֹ את בכורתו ליעקב יצא מכלל "בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל", ואפילו בגדר של פושעי ישראל לא יקרא. ולא יועילו טענותיו ויעקבני זה פעמיים.

ולכן מדגיש רש"י: זה היה לו גג, אבל מזבח העולה לא היה לו גג. ונצטוינו לעשות לגגו של מזבח הזהב - זר זהב סביב, כענין של ועשית מעקה לגגך, פן יפול הנופל ממנו.

ופירש"י שם שראוי הוא הנופל לנפול מששת ימי בראשית. לכן ועשית מעקה לגגך, פן יפול הנופל ממנו. ומעשו יצא אגג, ומאגג יצא המן שראוי הוא לפול מששת ימי בראשית, לכן היה עשו דבק בגג, להיות לו למעקה, כדי שלא יפול המן האגגי ממנו. והכתוב צווח ואומר אל תקרי מעקה לגגך, אלא איפוך, הפוך את

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל

דוא"ל: leshem895@gmail.com